

Sygn. akt III AUa 1433/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 grudnia 2013 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu

Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Ireneusz Lejczak
Sędziowie:	SSA Janina Cieślikowska SSA Irena Różańska-Dorosz (spr.)
Protokolant:	Dagmara Kiełtucka

po rozpoznaniu w dniu 3 grudnia 2013 r. we Wrocławiu

sprawy z wniosku P. B.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w W.

o ubezpieczenie społeczne

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w W.

od wyroku Sądu Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Świdnicy

z dnia 28 maja 2013 r. sygn. akt VII U 306/13

oddala apelację.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 28 maja 2013 r. Sąd Okręgowy w Świdnicy Wydział VII Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zmienił decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w W. z 15 maja 2012 r. w ten sposób, iż stwierdził, że wnioskodawca P. B. w okresie od 1 kwietnia 2001 r. do 31 stycznia 2002 r. nie prowadził pozarolniczej działalności gospodarczej pod nazwą Firma Handlowo-Usługowa w Z., ul. (...) i nie podlegał obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu w wyżej wymienionym okresie.

Powyższe rozstrzygnięcie Sąd pierwszej instancji oparł o następująco ustalony stan faktyczny:

Wnioskodawca P. B. w okresie od 18 grudnia 1997 r. do 31 stycznia 2001 r. figurował w ewidencji działalności gospodarczej prowadzonej przez Burmistrza Z. pod wpisem nr (...) - był to sklep spożywczo-monopolowy.

Jednocześnie w okresie od 1 stycznia 1999 r. do 31 marca 2001 r. był zgłoszony do ubezpieczeń społecznych przez płatnika składek (...) sp. z o.o. z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy.

Ojciec wnioskodawcy J. B., bez wiedzy i zgody swojego syna, zarejestrował działalność gospodarczą na jego nazwisko w Urzędzie Miasta i Gminy w Z. Śl. Własnoręcznie wypełnił druk zgłoszenia do ewidencji działalności gospodarczej, w którym w rubryce: pełnomocnicy - wpisał siebie. Dokumentacja zgłoszeniowa nie zawiera odrębnego pełnomocnictwa, wszystkie pisma i wnioski zostały podpisane przez J. B.. Również odbioru dokumentów i zaświadczeń dokonywał J. B.. W dokumentacji dotyczącej ewidencji działalności gospodarczej nie ma ani jednego podpisu P. B..

Ojciec wnioskodawcy, po rejestracji działalności gospodarczej na syna, mając upoważnienie, które sam sobie wcześniej wypisał, na większości dokumentacji dotyczącej prowadzonej działalności - sklepu w Z. podpisywał się swoim imieniem i nazwiskiem, czyli J. B.. W 2002 r. J. B. udał się do Wydziału Inicjatyw Gospodarczych i pobrał druk o likwidacji działalności przez syna. Druk ten wypełnił osobiście, po czym podpisał się na nim czytelnie jako P. B.. J. B. nie zarejestrował działalności gospodarczej na siebie, gdyż wcześniej prowadzona działalność zakończyła się niepowodzeniem, a przeciwko niemu prowadzone było postępowanie egzekucyjne.

Zarejestrowana działalność gospodarcza w okresie od kwietnia 2001 r. do stycznia 2002 r. prowadzona była przez J. B.. P. B. nic nie podpisywał. Wszystkie dokumenty niezbędne do prowadzenia działalności gospodarczej podpisywane były przez J. B.. Również kontrahenci traktowali go jako właściciela. Wszystkie nakazy zapłaty przychodziły na J. B.. Wnioskodawca w tym czasie zatrudniony był w (...) sp. z o.o., a następnie przebywał na G., zdobywał licencję agenta ubezpieczeniowego, wyjeżdżał za granicę. Wnioskodawca nie wiedział, że sklep prowadzony jest na niego, dowiedział się dopiero po otrzymaniu wezwania do zapłaty.

Składki na ubezpieczenie zdrowotne z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej były opłacane za okres od stycznia 1999 r. do grudnia 1999 r. oraz od lutego 2000 r. do grudnia 2000 r. W związku z nieopłacaniem składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne oraz Fundusz Pracy od stycznia 2001 r. Dyrektor Oddziału ZUS w W. prowadzi postępowanie egzekucyjne.

W 2002 r. organ rentowy prowadził postępowanie egzekucyjne w przedmiocie zaległych składek, a protokół z 22 marca 2002 r., dotyczący stanu majątkowego P. B. podpisał J. B., który również udzielił informacji dotyczących wnioskodawcy wskazując m.in., że wnioskodawca nie pracuje, nie jest zarejestrowany jako bezrobotny i utrzymuje się z prac dorywczych.

W dniu 4 kwietnia 2002 r. wpłynął do ZUS wniosek podpisany przez J. B. o wydanie zaświadczenia o przebiegu ubezpieczenia w związku z likwidacją działalności.

Protokoły dotyczące stanu majątkowego wnioskodawcy J. B. podpisywał również w kolejnych latach: 2003 – 2004. Protokoły z dnia 27 września 2006 r. i z dnia 19 listopada 2007 r. podpisał wnioskodawca.

W dniu 7 lutego 2011 r. wnioskodawca zwrócił się do ZUS o rozłożenie zadłużenia na raty, a w oświadczeniu o stanie rodzinnym i majątkowym złożonym na potrzeby powyższego wniosku wskazał, że działalności gospodarczej, której zadłużenie dotyczy faktycznie nie prowadził, gdyż została zarejestrowana bez jego wiedzy i zgody przez ojca - J. B..

Postanowieniem z 8 marca 2012 r. Dyrektor Izby Skarbowej we W. uchylił w całości postanowienie Dyrektora Oddziału ZUS w W. Inspektorat w D. z dnia 1 stycznia 2012 r. w sprawie stwierdzenia braku podstaw do umorzenia postępowania egzekucyjnego prowadzonego przeciwko wnioskodawcy i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania organowi I instancji podnosząc w uzasadnieniu, że przed wydaniem rozstrzygnięcia w sprawie umorzenia postępowania egzekucyjnego konieczne jest wydanie decyzji ustalającej obowiązek ubezpieczeń społecznych wnioskodawcy jako osoby prowadzącej działalność gospodarczą, gdyż zobowiązany wskazał, że nie prowadził, nie rejestrował działalności gospodarczej, nie składał dokumentów ubezpieczeniowych w ZUS, a podpisy na dokumentach przekazanych do organu rentowego zostały sfalszowane.

W dniu 31 sierpnia 2011 r. wnioskodawca złożył do Prokuratury Rejonowej w Ząbkowicach Śląskich wniosek o wszczęcie postępowania w sprawie sfalszowania przez ojca jego podpisu na druku zgłoszeniowym o rozpoczęciu działalności gospodarczej w ZUS, na druku wyrejestrowującym oraz dokumencie o wykreśleniu działalności.

W dniu 27 października 2011 r. Prokuratura Rejonowa w Ząbkowicach Śląskich wydała postanowienie, w którym dochodzenie w sprawie J. B. zostało częściowo umorzone wobec tego, że nastąpiło przedawnienie karalności czynów.

Wyrokiem z 22 grudnia 2011 r. Sąd Rejonowy w Z.II Wydział Karny uznał J. B. za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu z art. 270 § 1 k.k., tj. tego, że w dniu 30 stycznia 2002 r. w Z., w celu użycia za autentyczny, dokonał podrobienia podpisu P. B. na informacji o likwidacji działalności gospodarczej, w ten sposób, że po sporządzeniu informacji podpisał się czytelnie jako P. B., po czym tak sporządzoną informację w dniu 30 stycznia 2002 r. złożył w Urzędzie Miasta i Gminy Wydział Inicjatyw Gospodarczych w Z. Śl. ponadto uznał, że J. B. w dniu 2 marca 2002 r., w celu użycia za autentyczny dokonał podrobienia podpisu P. B. na zeznaniu o wysokości osiągniętego dochodu w roku podatkowym 2001 - PIT-36 w ten sposób, że po sporządzeniu zeznania podatkowego podpisał się czytelnie jako P. B., po czym tak sporządzone zeznanie podatkowe w dniu 10 lutego 2002 r. złożył w Urzędzie Skarbowym Z..

W aktach sprawy karnej przeciwko J. B. znajduje się informacja o jego osobie z Krajowego Rejestru Karnego, z której wynika, że w przeszłości był trzykrotnie karany za popełnienie przestępstw z art. 270 § 1 k.k.

W dniu 3 stycznia 2012 r. wnioskodawca złożył w organie rentowym wniosek o umorzenie zadłużenia z tytułu nieopłacanych składek oraz kosztów upomnienia. Do wniosku dołączył kopię wyroku Sądu Rejonowego w Z..

W oparciu o zgromadzoną dokumentację organ rentowy zaskarżoną decyzją stwierdził, że wnioskodawca jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą Firma Handlowo-Usługowa z siedzibą w Z. podlegał obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowemu i wypadkowemu w okresie od 1 kwietnia 2001 r. do 31 stycznia 2002 r.

Przy tak poczynionych ustaleniach faktycznych Sąd Okręgowy uznał, że odwołanie wnioskodawcy jest uzasadnione. Jako podstawę prawną rozstrzygnięcia Sąd Okręgowy wskazał przepis art. 6 ust. 1 pkt 5 w zw. z art. 11 ust. 2, art. 12 i art. 13 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych. Sąd ten wskazał także, na treść art. 36 ust. 1 i 3 oraz ust. 4 powołanej ustawy, z którego wynika, że każda osoba objęta obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowym podlega zgłoszeniu do ubezpieczeń w terminie 7 dni od daty powstania obowiązku ubezpieczenia. Jednocześnie Sąd Okręgowy powołał się na art. 36 ust. 11 ustawy wskazując, że każda osoba, w stosunku do której wygasł tytuł do ubezpieczeń społecznych, podlega wyrejestrowaniu z tych ubezpieczeń. Zgłoszenie wyrejestrowania płatnik składek jest zobowiązany złożyć w terminie 7 dni od daty zaistnienia tego faktu. W przypadku osoby prowadzącej działalność gospodarczą obowiązek zgłoszenia do ubezpieczeń, jak i wyrejestrowania z ubezpieczeń należy do tej osoby. Sąd I instancji zwrócił też uwagę, że ocena, czy działalność gospodarcza rzeczywiście jest wykonywana, należy do sfery ustaleń faktycznych, a istnienie wpisu do ewidencji nie przesądza o faktycznym prowadzeniu działalności gospodarczej, jednakże wpis ten prowadzi do domniemania prawnego, według którego osoba wpisana do ewidencji, która nie zgłosiła zawiadomienia o zaprzestaniu prowadzenia działalności gospodarczej jest traktowana jako prowadząca taką działalność. W konsekwencji domniemywa się, że skoro nie nastąpiło wykreślenie działalności gospodarczej z ewidencji, to działalność ta była faktycznie prowadzona i w związku z tym istniał obowiązek zapłaty składek na ubezpieczenie społeczne. Domniemanie to jednak może być obalone w drodze przeprowadzenia przeciwdowodu, który obciąża stronę twierdzącą o faktach przeciwnych twierdzeniom wynikającym z domniemania. W ocenie tego Sądu przeprowadzone postępowanie dowodowe wykazało, że wnioskodawca w okresie od 1 kwietnia 2001 r. do 31 stycznia 2002 r. nie prowadził faktycznie działalności gospodarczej, a tym samym nie może podlegać z tego tytułu ubezpieczeniom społecznym. Sąd przyjął, że w sprawie działalność gospodarczą na nazwisko wnioskodawcy zarejestrował J. B. wypełniając druk zgłoszenia i wpisując siebie jako pełnomocnika. Sąd zaznaczył, że ww. okoliczność wynika z zeznań świadka J. B., które zostały potwierdzone zostały również w pozostałym materiale dowodowym tzn. w dokumentacji Prokuratury Rejonowej w Z., jak również

prawomocnym wyrokiem skazującym tegoż świadka za czyn z art. 270 § 1 k.k. Sąd podkreślił także, że z akt sprawy karnej wynika, że w przeszłości J. B. był trzykrotnie skazany prawomocnymi wyrokami za takie same przestępstwa.

Sąd Okręgowy uznał, że samo zarejestrowanie działalności gospodarczej nie stwarza jeszcze obowiązku płacenia składek, potrzebne jest prowadzenie tej działalności gospodarczej. O prowadzeniu działalności gospodarczej przez wnioskodawcę nie mogą świadczyć również dokumenty znajdujące się w aktach składkowych ZUS, gdyż P. B. jedynie dwukrotnie podpisał protokół dotyczący jego stanu majątkowego i złożył wniosek o umorzenie zadłużenia. Na potrzeby tego wniosku wypełnił kolejny protokół dotyczący sytuacji majątkowej, gdzie wskazał, że działalności gospodarczej nie prowadził, gdyż została zarejestrowana bez jego wiedzy i zgody przez J. B.. Nie ulega wątpliwości, że to J. B. prowadził sklep będący przedmiotem działalności gospodarczej, zawarł umowę najmu lokalu, jak również przeciwko niemu wydawane były nakazy zapłaty. J. B. podpisywał również wszystkie dokumenty związane z tą działalnością. Zdaniem Sądu Okręgowego w takiej sytuacji decyzja organu rentowego nie była prawidłowa.

Powyższy wyrok w całości zaskarżył apelacją organ rentowy zarzucając sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego materiału dowodowego w sprawie przez uznanie na jego podstawie, że P. B. w okresie od 1 kwietnia 2001 r. do 31 stycznia 2002 r. nie prowadził działalności gospodarczej pod nazwą Firma Handlowo-Usługowa z siedzibą w Z., a tym samym nie podlegał z tego tytułu obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym, gdy z materiału dowodowego sprawy wynikają ustalenia przeciwne, a wnioskodawca nie udowodnił w postępowaniu, że nie prowadził w ww. okresie działalności gospodarczej.

Wskazując na powyższe apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w całości i oddalenie odwołania, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny zważył:

Apelacja organu rentowego jako bezzasadna podlegała oddaleniu.

Spór w analizowanej sprawie sprowadzał się do ustalenia, czy P. B. w okresie wskazanym w zaskarżonej decyzji podlegał obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym, z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej.

Powyższą wątpliwość, zdaniem Sądu Apelacyjnego w sposób wyczerpujący wyjaśnił w uzasadnieniu rozstrzygnięcia Sąd I instancji. Sąd Okręgowy w sposób prawidłowy ustalił stan faktyczny w oparciu o zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, zaś w swych ustaleniach i wnioskach nie wykroczył poza ramy swobodnej oceny wiarygodności i mocy dowodów wynikające z przepisu art. 233 k.p.c., nie popełnił też uchybień w zakresie zarówno ustalonych faktów, jak też ich kwalifikacji prawnej, które mogłyby uzasadnić ingerencję w treść zaskarżonego orzeczenia. W konsekwencji, Sąd Apelacyjny oceniając jako prawidłowe ustalenia faktyczne i rozważania prawne dokonane przez Sąd pierwszej instancji uznał je za własne, co oznacza, iż zbędnym jest ich szczegółowe powtarzanie zwłaszcza, że ustalenia te zostały poczynione zgodnie z zaleceniami Sądu Apelacyjnego, którymi Sąd I instancji był związany.

Sąd Apelacyjny w całej rozciągłości akceptuje stanowisko Sądu Okręgowego, wedle którego obowiązek ubezpieczenia osoby prowadzącej pozarolniczą działalność gospodarczą - wynika z faktycznego prowadzenia tej działalności. Tym samym do powstania obowiązku ubezpieczenia wymagane jest faktyczne prowadzenie tej działalności. Wykonywanie pozarolniczej działalności gospodarczej w świetle powyższego to rzeczywista działalność zarobkowa, wykonywana w sposób zorganizowany i ciągły. Rozpoczęcie działalności gospodarczej polega na podjęciu w celu zarobkowym działań określonych we wpisie do ewidencji działalności gospodarczej. Zgłoszenie i wpis do ewidencji działalności gospodarczej stanowi tylko podstawę rozpoczęcia działalności gospodarczej w rozumieniu jej legalizacji i nie jest zdarzeniem ani czynnością utożsamianą z podjęciem takiej działalności (wyroki SN: z dnia 14 września 2007 r., III UK 35/07, Lex nr 483284; z 21 czerwca 2001 r., sygn. akt II UKN 428/00, OSNP 2003 r., nr 6, poz. 158; z 25 listopada 2005 r., sygn. akt I UK 80/05, OSNP 2006 r., nr 19-20, poz. 309). Z tego powodu wpisowi nadawano zawsze charakter deklaratoryjny, a nie - konstytutywny. Nie kreował on również bytu prawnego przedsiębiorcy. Określanie przez samego przedsiębiorcę daty rozpoczęcia działalności gospodarczej wpisywanej do ewidencji powodowało istnienie

domniemania faktycznego, że z tą datą działalność gospodarcza została podjęta i była prowadzona aż do czasu jej wykreślenia z ewidencji.

Dokonując oceny, czy wnioskodawca prowadził działalność gospodarczą, traktowaną jako przesłanka podlegania ubezpieczeniu społecznemu i obowiązkowi uiszczania składek na to ubezpieczenie, Sąd wziął pod uwagę wszystkie zgromadzone w sprawie dowody, które de facto pozwoliły na ustalenie faktycznej sytuacji wnioskodawcy - szeroko przedstawionej w uzasadnieniu wyroku.

Skutkiem ustalenia, że to nie P. B., lecz jego ojciec J. B., bez wiedzy i pełnomocnictwa wnioskodawcy, dokonał zgłoszenia do ewidencji i faktycznie prowadził działalność gospodarczą w rozumieniu art. 2 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (t.j.: Dz. U. z 2013 r., poz. 672) czy uprzednio art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 19 listopada 1999 r. Prawo działalności gospodarczej (Dz. U. Nr 101, poz. 1178 ze zm.), to, jak słusznie uznał Sąd Okręgowy, brak było podstaw do przyjęcia, iż wnioskodawca podlegał obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym na podstawie art. 6 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j.: Dz. U. z 2009 r., nr 205, poz. 1585 ze zm.). Obowiązek ubezpieczenia osoby prowadzącej pozarolniczą działalność gospodarczą - wynika bowiem z faktycznego prowadzenia tej działalności. Tym samym do powstania obowiązku ubezpieczenia wymagane jest faktyczne prowadzenie tej działalności, a skoro zebrany w sprawie materiał dowodowy jednoznacznie wskazuje, że to ojciec wnioskodawcy, a nie wnioskodawca, prowadził działalność gospodarczą to brak podstaw prawnych do objęcia wnioskodawcy obowiązkowymi ubezpieczeniami.

W tym stanie rzeczy, uznając zarzut apelacji za chybiony, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c., orzekł o jej oddaleniu.

R.S.